

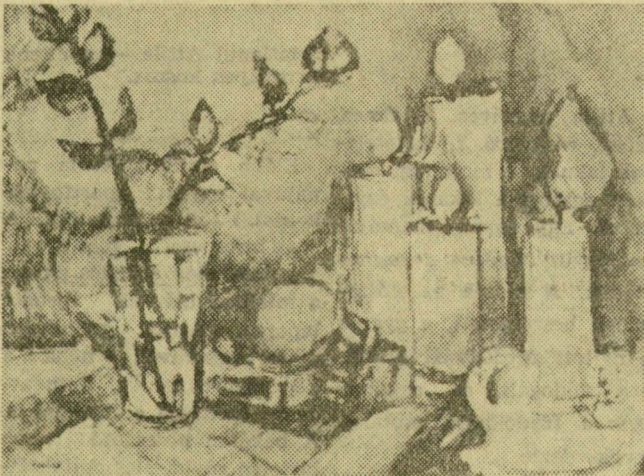
Huligánok

— Két nagyfröccsöt kérek!
Koppán az aprópénz: viszsza-
szajár kettőhatvan. Az öreg
a pultnál is beáll a sorba.
Öten vannak előtte. Unoka-
öccse, Pista mellésodródik.
Ezt mondja:
— Nekem egy kisfröccs is
elég lett volna.
— Ugyan hagyj már —
mondja borízú hangján az
öreg. — Az arra se elég, hogy
az ember megnedvesítse a
torkát.
Folytatná, de az első vá-
gányon, közvetlenül mellet-
tük mozdony tolat el komó-
tos szuszogásával. Nyomban
utána a hangszóró monoton,
fontoskodó bugyborékolása
hangzik fel.
— Ez nem a miénk —
jegyzi meg Pista.
— De ez igen — nyomja
a poharat a kezébe az öreg.
Koccintanak. Fagyos szél
libben át a peronon, a sor-
banállók mogorván, álmos
képpel húzzák össze magu-
kat. Kódudvar fogja körül
az állomás didergő fényeit.
Bemennek a váróterembe.
Alszanak a padokon; ki
fekve, megroggyant térdek-
kel, ki csak ülve, előre csü-
gesztett fejjel, féloldalt a bő-
röndre vagy a táskára dölve.
Jobbra, a második pad üres.
Leülnek. Előttük egy kopott
ruházatú, nem túl idős, barna-
képű asszony ül. Mellette
a lánya, legalábbis annak tű-
nik; kissé csúnyácska, előre
ugró állú teremtes.
Pista észreveszi, hogy az
öreg izeg-mozog, fészkelődik.
Tudja már, hogy percek-
be-
től megcsóválja az elöttük
ülőket. Megint nem fér a
bőrében, gondolja a nagy-
bátyjáról; amolyan huligán-
típus, és ha harminc évvel
később születik, beat-frizurát
hord és farmer-nadrágban
jár. Mosolyog saját ötletén,
elképzeli az öreget, amint
vállra lógó hajjal flangál a
körúton. Már-már bóbisko-
lásra eresztí a fejét, amikor
nagybátyja rekedtes hangjá-
ra lesz figyelmes.
— Drága asszonyom, nem
gondolja, hogy beszélgethet-
nénk?
— Ugyan miről? — vak-
kantja hátra az asszony,
hangsúlyában megkopott, de
még mindig érezhető cigá-
nyos kiejtéssel.
— Az időjárásról. Hideg-
ről, melege-
ről, téle-
ről meg a
kikeletről.
— Fázik?

— Inkább melegem van.
— Mindjárt gondoltam.
— Miből?
— Merthogy lázas — és
pillantásával végigsújt az
öreg, közben az ujjait a
homloka előtt billegteti.
Egy-null — állapítja meg
magában Pista. Most az öreg
következik, ha nem akar
vesztésre állni.
— Hadd üljek maga mellé
— s az asszony mögé könyö-
köl, a pad támlájára.
— Üljön a jó anyukája
mellé.
— Ülnek, de már nem él.
— Kár.
— Bizony, kár.
— Ugye? Mert még ráfé-
rne magára a pelenkázás.
Kisfiam — kuncogja az asz-
szony.
Kettő-null. Pista arra gon-
dol, hogy ezúttal nehéz el-
lenfélre akadt az öreg. Seg-
ítségére kellene sietni, hi-
szen a vesztés szegényéből
rá is hárul bizonyos rész.
Pár pillanatig forgatja az
agyát, aztán a lányhoz hajol:
— Nem tudják, mikor jön
a bécsi expressz?
— De tudjuk — így a lány,
s Pista meglepetve tapasz-
talja, hogy durván metszett
arcához képest szokatlanul
lágy a hangja. — Fél hét
után negyvennel.
— Az jó — veszi a lapot
a fiú. — Mert mi azzal me-
gyünk.
— Hová? Huligán-ország-
ba?
— Kicsit messzebbre. Ka-
nadába.

— Az ugye túl van Ceg-
léden?
— Kevéssel. De Vecsésen
innen. — Kicsit hallgat, az-
tán hozzáteszi: — Nem jön
velünk? Űknagyapám most
halt meg. Egy várat hagyott
rá.
— Részvétem. De huligá-
nokkal nem megyek.
— Az kár. Pedig megten-
ném várurnónek.
Az asszony, aki eddig hall-
gatott, most morcosan, össze-
húzott szemekkel hátrafor-
dul. Ráförmed a fiúra:
— Jó lesz, ha hagyja a lá-
nyomat.
— Kinek lesz jó? — kérdi
az öreg.
— Nem magához szoltam.
— Senki nem bántja a lá-
nyát — szól félvállról Pista.
— Csak azért mondom —
fordul vissza az asszony.
A lány a füléhez hajol. Ezt
súgja neki:
— A fiatal rendesnek lát-
szik.
Az asszony nem válaszol.
Legyint, mintha csak azt
mondaná: mind egyformák
ezek.
Két katona az oszlophoz
támaszkodva beszélget; tök-
magot rágnak, néha oda-oda
pislantanak. Többen meg-
fordulnak a padon, a sarok-
ból horkolás hallatszik, majd
a hangszóró érkező és indu-
ló vonatokat említi.
Az öreg unokaöccsére pis-
lant, aztán az asszony fülé-
be duruzsolja:
— Meghívhatnám magu-
kat egy fröccsre?

— Páljanak kettőben,
kisfiam.
— Csak tudnám, mire vág
fel — morogja az öreg, majd
Pistának egy oldalbalókés-
sel megadva a jelzést, in-
dulnak kifelé.
Amikor becsukódik mögöt-
tük az ajtó, a lány ezt mon-
dja az asszonynak:
— Éppen elfogadhattuk
volna a meghívást.
— Ne idegesíts már te
is!
A lány nem szól. Karján
kissé felhúzza a kabát uj-
ját: az időt összehasonlítja
a várótermi órával. Sőhajt.
Kint a sötétsé-
nél az öreg
Pistához fordul:
— Rossz lóra tettünk ma
este.
Hallgat a fiú, aztán csön-
desen megjegyzi:
— Az még nem biztos.
Amaz vállat von. Gégéjén
az ital gurgulázik.
Visszamennek. Pista a
lány mellé ül.
— Mikor megy a vonat-
juk?
A lány arca komoly. A
válasza is:
— Jó fél óra múlva. Ha
nem késik.
— A miénknek még kell
egy óra.
Az öreg megint duruzsolni
kezd az asszony fülébe, de
az nem figyel rá. Szeme a
távolba réved.
A fiatalokat nézi az öreg,
szomorkásan, nagyokat pis-
lantó szemekkel. Azok be-
szélgetnek. Ki gondolná,
hogy ez a Pista ilyen be-
szédes is tud lenni? — mor-
fondírozik magában. Éppen
most mondja, hogy daruke-
zelő, egy nagy építkezésen
dolgoznak. A lány pedig ar-
ról cseveg, hogy varrodába
jár és a pénzt bútorra rak-
ja félre.
A vonat érkezését három-
szor is bemondja a hangszó-
ró. Az asszony készülődik,
a lány is meleg pillantásokkal
búcsúzik Pistától. Mennek a
kijárat-
hoz. A fiú nézi őket
egy darabig, majd felugrik,
s gyorsan ezt mondja álmél-
kodó nagybátyjának:
— Elmegyek én is ezzel,
majd Cegléd-
en átszállok.
Maga menjen a vicinálissal.
Az enyém csak öt perccel fut
be később. Várjon a kijárat-
nál.
S ezzel az asszony meg a
lány után lódul. Az öreg lát-
ja, amint elveszi tőlük a
nagy piszkossárga bőröndöt,
s maga előtt engedi fel őket
a vonatra. Aztán eltűnik ő
is a forgatagban.
Vállában, tagjaiban meg-
élénkülő sajgást érez, mint-
ha az álmatlanság szívódott
volna fel a csontjaiba. Mélyet
lélegzik, újból a pénztár-
hoz ballag, s maga is érzi, mi-
lyen fáradt a hangja, amikor
ezt mondja:
— Kérek egy kisfröccsöt!

Eliane Thoillier

Kompozíció

egyes területeken új árat állapítottak meg; számottevően azonban a kulturális terület árszínvonala nem változott. A nyomdai költségek emelkedése következményeként a könyvkiadást csaknem százmillió forint állami támogatásban kell részesíteni. Ha ez nem történt volna meg, károsan befolyásolta volna a keresletet, a fogyasztás összetételét. Egy jelentősen megemelt fogyasztói ár ugyanis esetleg csökkenthette volna az állami támogatás mértékét, de a vásárlók tartózkodása, a vásárlások számának csökkenése kulturális nagy károkat okozhatott volna a lakosság eszmei, tudati fejlődésében. Ugyanígy szempontok szerint rendezték a mozik helyárait. A színházaknál hasonló elv érvényesül; — az átlag helyá-
rak gyakorlatilag nem emelkednek.
A kulturális alap vezetés számára létre kellett hozni tehát olyan közgazdasági befolyásoló eszközöket, amelyek a kulturális érdekek védelmét biztosítják. Ilyen gazdasági eszközök a kulturális alap s a járulékok, melyek az új gazdasági mechanizmusban jelen-
tős feladat betöltésére szolgálnak.
A kulturális alap rendeltetése: *fo-
kozott anyagi támogatásban részesít-
se a fontos, eszmeileg és művészileg
értékes alkotások létrehozását és köz-
önséghez juttatását.* Másrészről, segít-
se az alacsonyabb jövedelmű rétegek,
és az ifjúság kulturális igényeinek ki-
elégítését, valamint a még ma is lé-
tező kulturális fehér foltok felszámolá-
sát.
A kulturális alap részére az állami költségvetésből, valamint a kulturális járulékokból olyan bevételi forrás áll rendelkezésre, amely lehetővé teszi, hogy az eddigieknél hatásosabb tá-
mogatásban részesítsük a számunkra fontos műveket, szolgáltatásokat. Így a vállalatok és az intézmények most már gazdaságilag is érdekelték abban, hogy e fontos művek kiadásra, illetve bemutatásra kerüljenek, tekintettel

arra, hogy ez anyagilag számukra sem kedvezőtlen.
Az állami költségvetésből az induláshoz az országgyűlés tízmillió forint többlettámogatást szavazott meg. Ez az összeg átszeli a kulturális alapot az indulás nehézségein és lehetőséget ad arra, hogy már 1968 január elsejé-
től betölthesse a kulturális politikát befo-
lyásoló, közgazdasági szabályozó funk-
cióját.
Az alap legjelentősebb forrása a kulturális járulékok: olyan szabályozó eszközök a kulturális élet területén, amely több feladatot tölt be. Első-
sorban befolyásolja a vállalatok és intézmények jövedelmességét, emel-
lett anyagi bázist is teremt az értékes alkotások létrehozásához. Egyfe-
lől korlátozza a kizárólag szórakozá-
st nyújtó művek, szolgáltatások olyan arányú bővítését, amely az ér-
tekes alkotások háttérbe szorításához vezetne; másfelől finanszírozza a kulturális értékeset.
A járulékok kivételére, behajtására vonatkozóan már megjelentek a Mű-
velődésügyi Minisztérium rendelkezé-
sei, amelyeket az egyes ágazatoknál a következők szerint hajtanak végre:
A könyvkiadásban járulékkifizetési kö-
telezettség alá esnek a csak szórakoztató jellegű művek (detektív-, kalandregények), valamint azok az ismeretterjesztő művek, amelyeknek kulturális politikai jelentőségük nincs (például szakácskönyvek, kézimunka-
könyvek), továbbá mindazok a mű-
vek, amelyeket a miniszter kultúrpo-
litikai okokból járulékkötelesnek nyil-
vánít.
A Kulturális Alapba befolyt könyv-
kiadási járulékból is támogatják a politikai és kulturális szempont-
ból fontos műveket és a művek egyes csoportjait. Így például célszerű a támogatás, ha bizonyos kevéssé tájé-
kozott rétegek számára politikai vagy kulturális politikai témáról készülő sorozat kiadását segíti elő. Az ilyen ese-
tekben a fogyasztói árat elsősorban

a rétegek anyagi erőinek figyelembe-
vételével — tehát jóval az önköltség
alatt — állapítják meg, hogy a ki-
vánt cél elérhető legyen.
A filmgyártás és a forgalmazás ha-
záinkban már korábban is állami tá-
mogatásra szorult. Az új módszer
azonban lehetővé teszi e területen is
az aktív kultúrpolitikai irányítást. A
forgalmazásra kerülő bel- és külföldi
filmek járulékkifizetési kötelezettségét
a film átvétele alkalmával osztályba
sorolással állapítják meg. Az egyes
filmeket kulturális értékeik alapján
A), B), C) kategóriákba osztják. A C)
kategóriába sorolt szórakoztató jel-
legű filmek kölcsöndíját úgy állapít-
ják meg, hogy abban megfelelő
arányban a kulturális járulékok ösz-
szege is benne legyen. Az így ösz-
szegült pénzt az A) kategóriához
tartozó filmek forgalmazásának tá-
mogatására használják.
A színházak — mint sajátos költ-
ségvetési intézmények — ugyancsak
hosszú évek óta jelentős mértékű ál-
lami támogatásban részesülnek. A
művelődésügyi miniszter itt is kul-
turális járulékokat vehet ki az első-
sorban csak szórakoztató jellegű da-
rabokra, és támogatásban részesítheti
a társadalmi szempontból értékes
produkciókat.
A miniszter a színházak műsorter-
veinek véleményezése alkalmából már
előzetesen meghatározza, hogy a be-
mutatásra kerülő darab bevételeiből
milyen mértékű járulékokat kell befizet-
ni, vagy milyen összegű támoga-
tást kíván nyújtani.
A gazdaságirányítás új rendszeré-
nek életbe lépésével megteremtett
szabályozók hatását csak fokozato-
san, a gyakorlatban lehet lemní.
Úgy véljük, a közgazdasági irányító
eszközök e mechanizmusa az életpró-
báját kiállja, az új mechanizmus be-
vezetésével szocialista gazdálkodá-
sunk nemcsak gazdasági, hanem kul-
turális területen is hatékonyabbá
vállik.

A költészet napja

Április 11-én, József Attila születésének évfordulóján idén is megrendezik a költészet napja ünnepségeit. Összeállításunkat ebből az alkalomból közöljük.

Simonyi Imre

Ars poetica

Ma szálljunk versbe testvér;
különbet mit tehetnél —

Utvesztő férfimunka
kutatni enmagunkba

de méltó is veszélye
pennás vándorlegényre.

— Setét zugokba lesve
a lényegest keresve:

juthatsz olyan vidékre
hol eltanyáznál végre

valami lomha élmény
hátán csak úgy henyletén. —

Am felriaszt a törvény;
különb csapásra törvén

loholj tovább, kutatva,
lesvén: kerül utadba

(bár rejtve van még egyre,
tán egy végső esetre)

valami harcra méltó
nyers, zabolátlan szép szó,

amit betörnél végre
már zabolás mértékbe!

— O, azt a szót keresd meg
s rá mondatot, nemesszet:

nyíljék során — mint rózsák —
a jóillatú jóság

s a görcsbe-rándult vadság
múltán oldott szabadság

példázza majd a rendet:
embert, de emberebbet!

— Ő, azt a sőt keresd meg,
s rá mondatot, nemesszet,

s úgy formáld tiszta művé
derűssé, egyszerűvé:

hogy szóljon bár e tájrul:
rólad mindent elárul

s bár szóljon földről, égről:
mégis e drága népről.

Simai Mihály

Dal

Lobbanva porló
tisztá porhó
könnyű fehér fürgeteg
itt az arcom szeretheted

Imádható tűzes-pirosra
kristályos ujjal karistolva
beleölelhetsz forgó fátynodba
te gyönyörű mátkátlan menyasszonyka

Te könnyű fehér fürgeteg
kit a szél süvítve szöktetett
itt az arcom még szeretheted

Ugyis sírsz majd a küszöbön
mikor a varázst
büszkén megtöröm

Szepesi Attila

Színvázlat

Fehér út fehér csönd Ezüst-
fenyők Lábnym a hó alatt
Zsibongás Mindjárt este lesz
Suhognak fehér madarak
Kályha Tetők Tavaszig béke
Fehér fal fehér holdkaréj
O sziporkázó tetszhalálunk!
Villog fehéren a fehér